

Ramazan Risalesi'nde, nefsin açlıkla terbiyesinden bahsediliyor; nefsin açlıkla terbiyesi nasıl oluyor, nefis cismani bir şey değil, bunun ilmi bir açıklaması var mı?

Nefis, insan mahiyetinde maddi, cismani ve hayvani yönü temsil eden, nurani ve latif duyguların terakki ve tekemmülünde rakip olan bir cihazdır. İnsanın nebati ve hayvani bütün istek ve arzularını cem eden bir terimdir diyebiliriz nefse. Nefis kesafetli olduğu için Allah'ın isim ve sıfatlarının tamamının anlaşılmasında önemli bir miyardır. İnsan bu kesafetli olan nefsi, ıslah ve terbiye ile nurani ve latif bir surete çevrilebilir.

İşte, nefsin mertebeleri bu ıslah ve terbiye sürecinin aşamalarından ibarettir. Şehvet ve öfke nefis kapsamında en önemli iki hissiyattır.

Nefis, insanın maddi yönü olduğu için nefsin en önemli terbiye esaslarından birisi de maddi olan açlıkla terbiye olunmasıdır. Zannedildiği gibi nefis izafi veya manevi bir terim değildir. Üstad Hazretlerinin şu ifadeleri de bu manaya ışık tutar mahiyettedir:

"Fakat bazan olur ki, nefis-i emmâre, ya levvâmeye veya mutmainneye inkılâp eder, fakat silâhlarını ve cihâzâtını âsâba devreder. Âsab ve damarlar ise, o vazifeyi âhir ömre kadar görür. Nefs-i emmâre çoktan öldüğü halde, onun âsârı yine görünür. Çok büyük asfiya ve evliya var ki, nüfusları mutmainne iken, nefis-i emmâreden şevvâ etmişler. Kalbleri gayet selim ve münevver iken, emrâz-ı kalbden vâveylâ etmişler. İşte bu zatlardaki, nefis-i emmâre değil, belki âsâba devredilen nefis-i emmârenin vazifesidir. Maraz ise, kalbî değil, belki maraz-ı hayalîdir."(1)

Allah, nefis ve şeytan gibi şeyleri, insanın terakki ve tekemmülü için insana musallat etmiştir. Bu yüzden imtihan dünyasında ölene kadar nefis ve şeytan, insan mahiyetinde vazifesini yapacaktır. İnsanın vazifesi de bu düşmanlarla mücadele edip Allah yolunda terakki etmektir.

(1) bk. [Mektubat, Yirmi Altıncı Mektup, Dördüncü Mebhas.](#)